І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 111. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 11-го ЧЕРВНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 11, 1959 No. 111. РІК LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ОДЕРЖАВ НА АПРОБАТУ НОВИЙ ПЛЯН ПРОТИЛЕТУНСЬКОЇ ОБОРОНИ

Вашинґтон. — Департамент оборони передав у вівторок дня 9 червня ц. р. през. Айзенгаверові довгоочікуваний плян протилетунської оборони, який передбачає комбінування продукованих армією і летунськими збройними силами ракет для охорони перед ворожими летунськими атаками. Завдання цього пляну припинити спорадичну суперечку між окремими збройними силами в ділянці продукції і застосування запроєктованих ними ракет й виконати вимогу Конґресу щодо випрацювання оборонного пляну на довшу мету. Негайно після одержання пляну Президент скликав спеціяльне засідання уряду для передискутування усієї програми і для узгіднення шляхів і засобів її реалізації. В нарадах, що тривали 80 мінут, взяли участь найвидатніші військові і цивільні керівники з департаменту оборони, як теж представники державного департаменту та члени президентського Наукового Дорадчого Комітету. Ніякого звідомлення про перебіг і вислід нарад не опубліковано, подано тільки до відома, що переданий на апробату през. Айзенгаверові плян стосується справи протилетунської оборони ЗДА. Не опубліковано теж тексту пляну, ані навіть його змісту. Згідно з інформаціями, одержаними з департаменту оборони, плян передбачає поспільне застосування в майбутній протилетунській оборонній системі ЗДА випродукованої летунськими збройними силами ракети Бомарк і випродукованої армією ракети типу Ніке-Геркулес. Обидві ці ракети були досі предметом безупинного спору між командуваннями окремих збройних сил і конфлікту між самими шефами об'єднаних штабів, що виявилося навіть в юрисдикційному спорі щодо ролі армії і летунських збройних сил у протилетунській обороні. Поділився був у поглядах на цю справу навіть Конґрес. Палата Репрезентантів заявилася за ракетою армії Ніке-Геркулес а Сенат за ракетою Бомарк. Випрацьований тепер плян є першою спробою устійнити і скоординувати всі оборонні засоби і можливості, значить літаки, ракети, зв'язок й алярмову систему.

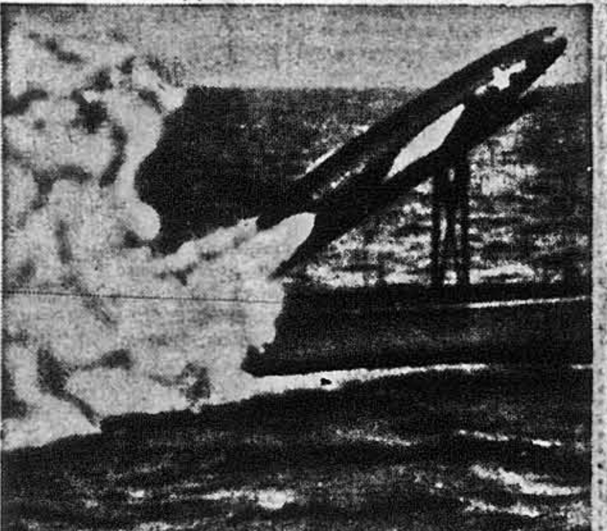
Спущено на воду перший атомовий підводний човен із балістичними ракетами

Гротон, Конн. — 9-го червня спущено на воду перший атомовий підводний човен „Джордж Вашинґтон", який може випускати балістичні керовані ракети „Поляріс". Секретар скарбу Роберт Б. Андерсон відчитав звернення президента Айзенгавера, який хвалив побудову того човна, який коштує 100 мільйонів долярів. Дружина секретаря скарбу пані Андерсон була хресною мамою „Джорджа Вашинґтона". Президент Айзенгавер сказав, що новий підводний човен є готовий відбити ворожий напад, але найкраще було б тоді, коли б ніколи ЗДА не мусіли послуговуватися цим нищівним засобом оборони, якого оборонна сила заступає цілі давніші фльоти. Головну промову виголосив асистент секретаря оборони Вілфред МекНіл, який сказав, що „Джордж Вашинґтон" зреволюціонував ведення війни".

Айзенгавер підтримує приватно зорганізовану лікарську опіку

Атлантик Сіті, Н. Дж. — Президент Айзенгавер 9-го червня виголосив промову на конвенції Американського Лікарського Товариства, в якій заявив, що лікарська опіка повинна бути зорганізована на приватній основі, бо справа лікування людей повинна бути полагоджувана між пацієнтом і лікарем. Але Президент додав, що лікарські винагороди повинні бути такі, щоб із лікарської опіки міг користати кожний громадянин, який нездужає. Президент казав, що було б великою втратою для всіх американців, коли б прийшов такий час, що американський громадянин мусів би звертатися за допомогою до уряду в справі медичного лікування. Айзенгавер закликав, щоб американські громадяни дбали не тільки про збаляноcований бюджет але і про збалянсування дієти. Є люди, що видають гроші на непотрібні речі, і є також такі американці, які споживають багато непотрібних харчів, які шкодять їхньому організмові. В цьому місці присутні лікарі гаряче оплескували промову Президента, який обороняв свою думку про конечність збалянсованого федерального бюджету. Айзенгавер звертався до лікарів, як до провідників в сільських і маломістечкових районах, щоб використали свої вгливи для добра американського народу. Медицина, казав Президент, може об'єднати всіх людей, бо вона веде війну проти різних недуг. Увечорі о 10.45 годині Президент був вже в Білому Домі.

РАКЕТА ДЛЯ ПЕРЕСИЛАННЯ ПОШТИ

„Новий листоноша" — ракета „Реґулюс І", яка з підводного човна „Барберо", що був 100 миль від Флориди, переслала 3,000 листів до Джексонвіллу на Флориді. 22 мінути пізніше ті листи розсилали до адресатів, в тому і до през. Айзенгавера.

Брат Президента д-р Айзенгавер їде з Ніксоном до Москви

Вашинґтон. — З Білого Дому повідомляють, що з віцепрезидентом Ричардом М. Ніксоном поїде до Москви також і брат Президента д-р Мілтон Айзенгавер, який є президентом Університету ім. Джана Гопкінса. Віце-президент Ніксон плянує виїхати до Москви 22-го липня, бо 25-го липня він має відкрити Американську виставку в Москві. Після виставки віце-президент плянує відбути однотижневу або може й довшу подорож по СССР, в тому мав би відвідати і Сибір. Д-р Мілтон Айзенгавер має бути одним із дорадників на виставці ЗДА. Інші дорадники — Гаролд Бушенстейн (презид. Овенс-Корнінґ Корпорації) і Роберт Давлінд (Амерікен Нешенел Театр енд Академі). В партії Ніксона має бути і голова Інформаційної Аґенції ЗДА Джордж В. Аллен.

Закликають канадійців зменшувати кошти продукції

Ст. Андрюс, Н. Бр. — Президент канадійського Товариства Продуцентів Айен Мек Ре промовляв на зборах цього товариства і закликав і працедавців і затруднених, щоб припинили домагатися збільшення цін на товари і заробітних платень та щоб обидві сторони признали, що життєва стопа в Канаді так сильно збільшилася, що не можна її далі збільшувати. Мек Ре казав, що канадійці користатимуть із добробуту, і що зменшиться число безробітних, коли і робітники і працедавці дбатимуть про зменшення коштів продукції. Коли робітники домагаються більшої винагороди за свою працю без збільшення продукції, то вони збільшують ціни на товари і число безробітних. Коли працедавці збільшують ціни на товари, то вони повинні знати, що причиняються до збільшення інфляції доляра і провокують, щоб робітники домагалися збільшення заробітних платень.

У Ню Йорку відбувся вечір у честь пок. ген. В. Петрова

Ню Йорк. — Дня 6-го червня ц. р. відбувся старанням Українського Військово-Історичного Інституту при НТШ, у виповненій залі НТШ, святочний Вечір, присвячений 10-літтю смерти сл. п. генштабу ген.-хорунжого Всеволода Петрова. Сходини відкрив у заступстві перешкодженого голови Інституту проф. д-р Володимир Калина, який привітав всіх гостей та зокрема вдову Покійного генерала п. Тамару Петрову, її сина Святослава та доньку. — Всі вони разом із головою Союзу Українських Журналістів ред. Р. Купчинським, проф. І. Паливодою, проф. В. Міяковським, представником УВАН, головою Відділу ОбВУА д-ром І. Козаком і головою Товариства Запорожців ім. полк. П. Болбочана, сот. П. Содоль - Зілинським, як також д-ром Я. Гриневичем засіли за президіяльним столом. Проф. Іван Паливода, кол. міністер УНР, як перший доповідач переказав декілька моментів своєї співпраці з ген. В. Петровим та подав загальну характеристику Покійного. Після того д-р Я. Гриневич виголосив доповідь про життя і діяння ген. В. Петрова, спиняючись головно на його службі в українській Армії, від хвилі революції 1917 аж до інтернування в польському таборі. Після того говорив син померлого генерала Святослав В. Петрів, який в надзвичайно цікавий спосіб переповів кілька фраґментів з життя пок. Генерала так, як їх йому розказував його покійний батько. Були це здебільше події, які виявляли маркантні риси характеру покійного Генерала та які стосувалися його відношення до українства від часів його молодости та в часі служби в б. царській армії. П. Тамара Петрів зі сином і донькою прибули спеціяльно на цей вечір із стейту Массачусетс. Після доповідей приявні оглядали знімки з життя і похорону ген. В. Петрова та деякі часописи і інші документи, що відносяться до його життя і діяльности, що їх визичив на цей Вечір проф. В. Міяковський з УВАН.

Аденауер заперечує діяння під впливом Вашинґтону

Бонн. — Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер безпосередньо та його канцелярія не відповідають на повінь голосів, що відізвались у зв'язку з його відкликанням кандидатури на президента та рішенням залишитись на становищі канцлера. Зате він рішуче спростував, наче б те рішення він прийняв під впливом американських чинників у зв'язку з своїм останнім перебуванням у Вашинґтоні на похороні державного секретаря Доллеса. У заяві Аденауера говориться, що в його розмові з президентом Айзенгавером взагалі не було мови про внутрішньо-німецькі справи. Лідер соціял - демократів, Еріх Олленгауер, звернувся до лідера християнсько - демократичної групи в західньо - німецькому парляменті Гайнріха Кроне з запитом про шанси зголошення вотуму недовір'я Аденауерові. За газетними вістками, німецькі християнські демократи, без уваги на невдоволення з приводу останнього кроку Аденауера, не прилучаться до ніякої ворожої кампанії проти нього. Віце - канцлер д-р Людвіґ Ерґард вернувся вже до Бонну з Америки швидше, ніж було раніш пляновано. В рядах німецьких християнських демократів ніби існує ідея, щоб Ерґард зрікся свого членства в уряді та очолив внутрішньо - партійну опозицію проти старого канцлера. У розмові з віце - президентом Ричардом Ніксоном у Вашинґтоні Ерґард заявив, що всі німці є льояльні супроти Заходу, „а не тільки один чоловік" — з очевидним натяком на особу Аденауера.

ЗДА заберуть з Франції своїх 200 літаків

Париж. — Головний командувач збройних сил Північноатлянтійського пакту (НАТО) ген. Лоріс Норстед повідомив французький уряд про рішення забрати геть з Франції коло 200 американських бомбардувальників і перевести їх в інші країни НАТО. Сталось це внаслідок заборони збоку Франції маґазинувати на її терені атомові бомби, які не були б там під французьким наглядом. Тим часом американський закон забороняє ділитися атомовими тайнами з тими країнами, які самі їх уже не здобули. Єдиною такою країною, яка розвинула свою власну атомову енерґію є Англія, а Франція під цю категорію не підпадає. Крім цього, в американських військових і конґресових колах є острах, що через терен Франції Москва може легко прийти в посідання американських військових тайн з уваги на те, що найбільша французька робітнича спілка опанована комуністами. Ото ж Америка стосує супроти Франції ту саму методу, що супроти Західньої Німеччини, а саме, що американська атомова зброя, маґазинована там, має бути під військовим американським надзором. Франція не захотіла погодитись на це з престижевих мотивів. Одинаково французькі, як американські старшини з головної кватири НАТО заперечили, наче б рішення перевести з Франції 200 американських бомбардувальників було остаточне: в цій справі, мовляв, все ще йдуть переговори.

Совєти призначили мільйони на комуністичне збіговище у Відні

Відень. — Від 26 липня до 4 серпня відбудеться у Відні новий „Фестиваль молоді", який насправді буде ще одним комуністичним збіговищем. За твердженням австрійської преси, Совєти призначили на цю ціль 4 мільйони долярів, крім сум, що їх — під диктатом Москви — мусіли призначити всі сателітні країни. Совєти і їх сателіти задумують вислати на той „Фестиваль" свої передові мистецькі ансамблі, як ось Ленінградську симфонічну оркестру, московський балет і т. д. З комуністичного Китаю має прибути — цирк, а з Чехословаччини ляльковий театр. Сподіваються приїзду коло 3,500 музик з різних країн світу. Загалом рахують, що приїде яких 17 тисяч гостей до Відня. Віденці, наставлені на туристичний рух, вдоволені, але провід австрійських молодняцьких організацій протестував проти того, щоб у Відні відбувся той з'їзд, який буде новим тереном для комуністичної пропаґанди. Тому австрійські і західньо-німецькі організації молоді не беруть у тому Фестивалі офіційної участи, а приготовляються до паралізування комуністичної пропаґандивної акції.

Поширення міжнародної торгівлі — це засіб до втримання миру

Ню Йорк. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер промовляв на 15-ій річній конвенції Міжнародних Клюбів Ротаріїв і сказав, що поширення світової торгівлі могло б дати добру надію на те, що вдасться в світі втримати мир. Конвенція Міжнародних Клюбів Ротаріїв відбувається у Медісон Сквер Гарден, і в ній беруть участь більше як 14,000 делеґатів, які прибули з 75-ох держав. На голову на рік 1959 1960 вибрано 67-річного новозеляндця Гаролда Т. Томаса. Губернатор Рокефеллер хвалив Клюби Ротаріїв за те, що вони змагають до порозуміння в світі. Мирна торгівля може збільшити добробут, і тоді легше буде втримати мир у світі.

ЗАХІД ПЕРЕСТЕРІГ МОСКВУ ПРОТИ САБОТУВАННЯ НАРАД В ЖЕНЕВІ

Женева. — Три західні міністри закордонних справ перестерегли совєтського міністра в минулий вівторок 9 ц. м. на закритому засіданні Женевської конференції, щоб він припинив тактику фактичного саботування конференції впертим повторюванням первісного неприйнятливого для Заходу домагання, щоб Захід зрікся своїх прав в Західньому Берліні. Згідно з заявою речника західніх міністрів, американського асистента державного секретаря для публічних зв'язків, Андрю Берднґа, західні міністри стали „песимістами" щодо висліду Женевської конференції. „Ми мали серію нарад — заявив він — без ніякого поступу. Кожний може думати собі, як довго ще триватиме конференція в таких умовинах, себто без успіху". За коментарями преси, Женевська конференція стала перед проблемою не порозуміння щодо Німеччини і Берліну, а щодо порозуміння в справі тексту комунікату про закінчення конференції. Розбіжності між делеґаціями західніми і совєтською такі великі, що — за твердженнями західніх кореспондентів — існує малий шанс, щоб міністри ЗДА, Англії і Франції могли погодитись із совєтським міністром навіть щодо сформулування комунікату про те, у чому вони різняться. Таким чином зменшились також шанси скликання конференції „на вершинах", бо през. Айзенгавер проголосив на останній своїй пресов. конференції, що передумовою його участи у з'їзді голів урядів є загарантування прав західніх держав в західньому Берліні, що їх вони мають за договорами з СССР з останньої війни і зараз після неї. Ситуація у Женеві тепер така, що не має глузду далі продовжувати конференцію, але водночас ніодна сторона не хоче наразитися на пропаґандивний закид, що це вона „зірвала" конференцію. І тому державний секретар Кристіян Гертер заявив, що він залишиться в Женеві „поки існують якісь вигляди на успіх". На бажання Громика найближче пленарне засідання конференції призначено на середу 10 ц. м. Не виключають, що він складе на ній якусь заяву, яка вможливить приступити врешті до переговорів, але радше припускають, що він знову повторить всі дотеперішні свої вимоги й арґументи.

Генеральний секретар НАТО поручає скромність у „побожних бажаннях"

Лондон. — У своїй промові на Атлянтійському конґресі у Лондоні, де коло 650 неофіційних делеґатів репрезентують 14 країн Північно-атлянтійського бльоку (НАТО), генеральний секретар тієї організації, кол. прем'єр і міністер закордонних справ Бельгії Пол Генрі Спаак поручав мати реалістичний підхід до всіх міжнародних проблем та відмовлятись від висловлювання своїх „побожних бажань". Цей виступ Спаака був — зо твердженням звітодавців — холодною водою на ревність, з якою різні делеґати старалися вплинути на проголошення цілком нереальних резолюцій однаково з військової ділянки, як економічної співпраці країн НАТО. М. і. виринула ідея створення ще одної міжнародно-допомогової організації під назвою Спілка Міжнародного Розвитку. Французи протестували проти „упривілейованого" ставлення ЗДА в атомових справах до Англії із нібито дискримінуванням Франції. Коментатори підкреслюють, що Атлянтійський Конґрес має щонайвище значення дорадчого голосу.

Большевики з парадою приймають німецьких комуністів в Москві

Москва. — В понеділок 8-го ц. м. до Москви прибула ціла велика східньо - німецька делеґація з „прем'єром" Отто Гротеволем і партійним секретарем Вільгельмом Ульбріхтом у проводі. Совєтська верхівка уладила їм підкреслено парадне привітання на летовищі з участю цілого совєтського уряду та інших большевицьких „достойників", з музикою, вивішенням прапорів і портретів і т. і. Вечером на Кремлі відбувся у честь „дорогих гостей" бенкет, на якому Хрущов прославляв їх „соціялістичну льояльність", себто слухняне лакейство німецьких комуністів. Вальтер Ульбріхт назвав три передумови для з'єднання Німеччини: урочисту декларацію про відмову від засобів сили, заборону атомової зброї на терені західньої Німеччини та підписання з „двома Німеччинами" мирового договору. Західні міністри на Женевській конференції звернули вже увагу, що підписання мирового договору з Східньою Німеччиною, себто її визнання „де юре", не є вступом до з'єднання, тільки затвердженням на необмежену майбутність поділу Німеччини.

В АМЕРИЦІ

● **Перший секретар нікараґвайської амбасади у Вашинґтоні д-р Авґустин Торес Лязо** зрезиґнував її свого становища на знак протесту проти уряду президента Сомози і заявив, що проситиме признати йому право азилю в ЗДА. Він твердить, що населення Нікараґуа „втомлене насильством, тортурами і голодуванням", що їх приніс зі собою режим Сомози.

● **8-го червня коло Фініксу в Арізоні** 16 мехіканьких сезонових робітників згоріли, коли автобус, в якому вони їхали, наскочив на дерево і загорівся. 32 інші робітники перебувають у шпиталі у критичному стані. Саме 8-го червня закінчувався контракт їхньої праці в ЗДА.

● **Капітан Кубинської армії Франсіско Родріґез**, що служив в армії Фіделя Кастра, заявив у Маямі на Флориді, що війська Кастра вишколювались совєтськими офіцерами, а сам він перебуває під комуністичними впливами. Родріґез запевняє, що комуністи роздмухують революційні заворушення в Нікараґуа.

● **Один славний американський окуліст** заявив на з'їзді окулістів в Атлентик Сіті, Н. Дж., що все населення ЗДА конче потрібно поінформувати про небезпеку очної недуги ґлявкоми, проти якої медицина ще не має певних засобів, але діяння якої можна сповільнити і навіть припинити, коли хворий своєчасно звернеться до лікаря - спеціяліста.

● **Сенатська підкомісія праці** схвалила законопроєкт про організацію відділів праці молоді, в яких мають бути затруднені юнаки від 16 до 21 року з платнею від 60 до 90 долярів місячно. Ці відділи мають працювати над упорядкуванням лісів, реґуляцією рік, очищуванням ланів та ін. — на зразок відділів Цивільного Консерваційного Корпусу, що діяв під час депресії в 1930-их роках.

● **Голова Комісії Атомової Енерґії, Джан МекКон**, у своїй промові з нагоди закінчення шкільного року в університеті Нотр Дам в Савт Бенді, Індіяна, сказав, звертаючись до 1,300 ґрадуанток, що атомова доба, в якій судилося їм жити, змінить теперішнє життя до непізнання.

Появився перший том „Повного видання творів Т. Шевченка"

Шикаґо. — Видавництво Миколи Денисюка в Шикаґо випустило перший том „Повного видання творів Тараса Шевченка", який містить поезії з 1837 до 1842 року. Є це друге доповнене видання творів найбільшого українського поета, бо перше видання вийшло було в 15-ох томах у виданні Українського Наукового Інституту у Варшаві в 1937-1939 роках. Видавництво М. Денисюка плянує видати нове видання, доповнене на основі нових дослідів в ділянці Шевченкознавства. Це друге видання виходить при співучасті Р. Смаль-Стоцького, П. Зайцева, В. Дорошенка та інших. П. Зайцев був редактором і варшавського видання. В першому томі є Шевченкові твори від 1837 до 1842 року, і пояснювальні статті П. Зайцева, В. Дорошенка, Л. Білецького, Ів. Брика, і Євгена Маланюка. Нове видання Шевченкових творів має бути здійснене ще перед 100-річчям з дня смерти Поета, це значить до березня 1961-го року.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Синод Филаделфійської Архиепархії Української Католицької Церкви у ЗДА** відбудеться в днях 7 й 8 жовтня ц. р. у Филаделфії, в катедральній церкві Непорочного Зачаття Пресв. Богородиці. Скликаний цей Синод на основі т. зв. Мотупропріо „Клері Санктітаті", що його видав бл. п. Папа Пій XII в 1958 р. і в якому постановлено, що епархіяльні збори повинні відбуватися кожних десять років для обговорення справ, що відносяться до „потреб і добра духовенства і вірних епархії". Під час синоду будуть обговорені нові статути Филаделфійської Архиепархії.

● **Д-р Йосиф Харик**, українець народжений в Кенмор, Альберта, в Канаді, призначений асистентом секретаря летунства ЗДА і керівником наукових дослідів в секретаріяті летунства. Д-р Харик має 38 літ і є видатним науковцем та спеціялістом в ділянці аеродинаміки і балістичної технології. Інженерний факультет закінчив він в Альбертському Університеті в 1942 році і ступінь доктора прав здобув у Каліфорнійському Технологічному Інституті. Після закінчення студій д-р Харик став професором аеронавтичної інженерії у Принстонському Університеті.

● **Посадник Ошави, Онт. Канада, М. Петрик** був обраний одним із сімох заступників президента асоціяції канадійських посадників і муніципалів. Президентом асоціяції обрано посадника міста Арнпрайор, Онт. Р. М. Симпсона. Відбулися ці вибори під час конвенції посадників у Норт Вей, Онт.

● **У Празі (Чехо - Словаччина) помер відомий український різьбар Константин Стаховський.** Належав він до старої української еміґрації, що прибула до ЧСР після визвольних змагань 1917 - 1920 рр.

● **В першому чвертьріччі 1959** р. до Канади прибули всього 32 нові українські еміґранти (в мин. році за такий період часу приїхало 50 українців). Поляків прибуло 802, сербів і хорватів 394, чехів і словаків 14, росіян 98 й 1 болгарин.

У СВІТІ

● **Филип Единбурзький**, чоловік королеви Єлисавети II, має стільки офіційних місій у заморських країнах, що в цьому році буде 177 днів поза домом. Ці його подорожі — твердять газети — псують йому настрій і порушують гармонію відносин в королівській рідні. Недавно, коли Филип 14 днів був відсутній в Лондоні, хворіли обоє його дітей і відбулося прийняття в родинному колі з нагоди дня народження Єлисавети. 18-го червня Филип супроводитиме королеву в її подорожі до Скандинавії.

● **У Женеві** незначний автомобілевий випадок виявив приявність двох московок, якими зацікавилася поліція. Виявилось, що це були совєтські шпигунки, які через далековиди стежили за кожним рухом у сусідній віллі, яку займає західньо - німецька делеґація. Швайцарська поліція повідомила про це німців.

● **Оксфордський університет в Англії** надав почесний докторат Ігореві Кістяковському, професорові хемії Гарвардського університету, якого президент Айзенгавер призначив своїм спеціяльним дорадником у справах науки і технології.

● **Французька преса**, пишучи про самовинищування альжирських екстремістів у Парижі, називає столицю Франції „Шикаґо над Сеною". Під кінець останнього тижня внаслідок ворожнечі між двома суперницькими групами альжирських арабів вбито шістьох осіб і поранено п'ятьох. У Парижі мешкає 300,000 альжирських арабів.

● **У Римі** помер на 90-му році життя Пієтро Каноніка, скульптор, що його три статуї стоять у базиліці св. Петра, і композитор, що написав кілька опер. У 1929 р. його вибрано членом Італійської Академії. За фашистського режиму він мусів втікати з Італії до Америки, але під час останньої війни він голосно протестував проти збомбардування американськими літаками старовинного монастиря на Монте Касіно. В 1951 році Пієтро Каноніка активно причинився до відбудови цього монастиря.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БОРОТЬБА ЗА ЗДОРОВИЙ ДОЛЯР

На бенкеті у честь республіканських членів Конгресу, який відбувся в минулий понеділок, із вступом по $100 від особи, през. Айзенгавер зажадав, щоб Республіканська партія у своїй виборчій кампанії 1960 року поставила за начальне гасло — боротьбу за здоровий доляр. Він заявив, що його партія виграє вибори, якщо зуміє переконати якнайширші маси виборців, що найважливішою життьовою проблемою кожного американського робітника, кожного, хто своєю працею заробляє на утримання себе і родини, є винагорода у грошах, які не втрачатимуть щораз більше на своїй дійсній ринковій вартості. „Ми не повинні вести боротьби за зрівноваження бюджету, як цілі самої для себе. Це має бути боротьба за здорову економіку і хатній добробут. Це має бути боротьба, яка запевнила б господині змогу купити завтра ту саму кількість потрібних харчів, що їх вона може купити сьогодні за зароблені гроші".

Невідомо ще, які виборчі гасла висуне в найближчих виборах Демократична партія. З виступу Айзенгавера виходить, що Республіканська партія хоче зробити центральною проблемою виборів — господарські справи, зокрема справу небезпеки інфляції і боротьби проти неї. За словами Айзенгавера, республіканські кандидати мусять переконати виборців, що це їхня партія боронить робітника, який заробляє на свою старечу пенсію, і всіх тих, які на старості літ живуть із своїх ощадностей. Ці завваги доповнив Ричард Нікcон, прославляючи своїх однопартійців. Ніколи ще — *сказав він* — *такий малий гурт, як республіканці в Конгресі*, не зробив так багато, і ніколи ще такий великий гурт, як демократи в Конгресі, не зробив так мало — в ділянці боротьби за здорову валюту, як підставу добробуту не тільки держави, а й кожного окремого її громадянина.

Очевидно, що з цих промов треба відділити пропагандивно-виборчу орнаментику від суті справи. Така сама традиційна пропагандивна орнаментика буде напевно в аргументах Демократичної партії, і так само напевно і її гасла будуть важливі для народу й переконливі. Справа, що її заторкнув Президент, прикметна тим, що дійсно вона — надпартійна, суто життьова. Не можна теж казати, що зрозуміння для неї мають тільки республіканці: адже головою Ради Федеральної Резерви, яка веде провід у боротьбі проти інфляції, є саме демократ, 52-річний економіст, Вільям МекЧесні Мартін. Однак, адміністрації Айзенгавера треба признати заслугу, що вона старається популяризувати загрозу інфляції. Тому вона протиставляється спіралі платень і цін, бо в процесі інфляції платні ніколи не можуть наздогнати цін.

Америка переживає тепер новий період господарського здвигу в ділянці продукції. Ціла національна продукція в роках високої коньюнктури 1955-57 рр. становила 445.6 більйона дол., в році рецесії 1957/58 вона впала до 427.1 більйона дол., а цього року піднялась знову до 467 більйонів. Сама тільки промислова продукція становила в рр. 1955/57 146 пунктів (у порівнянні з 100 пунктами з 1947/49 рр.), в рр. 1957/58 126 пунктів, а тепер виказує знову 149 пунктів. Коли продукція сталі впала минулого року до 65.9 мільйона тонн, то в цьому році піднялась вона до 134 5 мільйона тонн. Особистий річний прибуток мешканців ЗДА осягнув за останніми даними імпонуючої цифри $372.7 більйона. У цьому червні місяці автомобільний промисл плянує випустити 550,000 пасажирських авт. Цифра 4,400,000 безробітних з квітня ц. р. у червні ц. р. виказує тенденцію впасти нижче від 4-ох мільйонів. Не зважаючи на ті втішні цифри — збільшується державна заборгованість, і держава щораз більше обтяжується відсотками від своїх боргів. Законна висота державних боргів становить у цьому році 288 більйонів, а до кінця року може дійти до 290 більйонів. Уряд хоче стягнути ту висоту до 283 більйонів, хоч, на всякий випадок, новий урядовий законопроєкт встановлює межу для заборгованости 295 більйонів. Ощадностева акція уряду позначається м. ін. на утруднюванні кредиту — явище парадоксальне у добі високої коньюнктури в промислі й будівництві. Але стан державної заборгованости — це сфера не теорії, а дуже болючої практики. Бо він відбивається саме на вартості доляра. Напр., $10,000, інвестованих у 1945 році в т. зв. Бондах Перемоги, мають 1 червня 1959 р. вартість $8,375, але їх закупочна сила не більша, як $5,239. Це — наявний приклад упадку вартости валюти, що б'є по кишені сірого громадянина, і це — яскравий приклад, чому уряд бореться за привернення долярові його купівельної вартости. Ці заходи знаходять зрозуміння вже не тільки в колах економістів, але й серед „сірих з'їдачів хліба", зокрема серед робітництва, яке щораз скептичніше ставиться до такої підвишки платень, при якій більше число зароблених долярів має насправді меншу вартість.

РАПОРТ ХИЖНЯКА

Наприкінці травня відбувся в Москві всесоюзний з'їзд письменників. Цьому з'їздові приділила велику увагу совєтська бюрократична верхівка, до письменників промовляв „сам" Нікіта Хрущов, даючи поучення письменникам за прикладом Сталіна, як писати і про що писати. У з'їзді взяли участь також делегати неросійських письменників, між ними й група українських, щоб доказати, що література в Совєтському Союзі втішається великою свободою, що існують там окремі національні літератури.

Про цей з'їзд звітував через Київське радіо в суботу 30 травня письменник Антін Хижняк. Висловлюючи захоплення з приводу з'їзду і славословлячи уряд, партію і персонально Хрущова, Хижняк несамохіть розкрив дещо правди про понижене становище української літератури і про бідність української літературної продукції.

На з'їзді, правда, віддано місце для виступів аж п'ятьом українським письменникам, Рильському, Смоличеві, Малишкові, Гончареві і Новиченкові, але ніхто з них не міг показати розквіту української літератури, про який кричить совєтська пропаганда. Найбільшим показником росту української підсовєтської літератури мали бути, як видно з репортажу Хижняка, переклади творів української літератури на чужі мови. З великим притиском повторював кілька разів Хижняк, що на чужі мови перекладено понад двісті книжок п'ятдесятьох українських письменників. Але ці переклади зроблено лише на такі мови, як корейська, болгарська, румунська, чеська, мадярська, китайська. Лише один твір українського письменника був перекладений на західньо-европейську мову, а саме „Вершники" Яновського, та й тут Хижняк промовчав, що переклад був зроблений не з української мови, а з російської.

Цифри і факти, якими бажав Хижняк заімпонувати, лише вказують, яка вбога українська підсовєтська література і, в якому приниженні тримає її Москва. Таж навіть мала українська еміграція має більше успіхів в перекладах на такі світові мови, як англійська, німецька та французька. Твори Осьмачки і Багряного появились прегарними виданнями у великих амерік. видавництвах, в німецькій мові появились дві антології української поезії, вийшли чи виходять антології в еспанській, англійській мовах, не говорячи про видання на чужих мовах таки власними українськими засобами.

Очевидно, знаючи про це, Хижняк мусів у своєму звіті про з'їзд совєтських письменників накинутися з лайкою на українську еміграцію і українських еміграційних письменників, які „доживають віку на смітниках капіталістичного світу". Він з досадою говорив, що ці українські еміґранти заявляють на цих „смітниках", що вони репрезентують Україну й українську літературу, і наївно запитував: хто їх (еміґрантів, значить) на це уповноважив? (Бо ж Хижняка уповноважила Москва, і він не може зрозуміти, що хтось може говорити про себе і свій нарід без такого „високого" уповноваження). Та лаючи еміґрантів за виробленим уже совєтським словником, Хижняк розкрив всю суть замовленого в нього режимом рапорту. Він сказав дослівно: „недобитки українських буржуазних націоналістів плетуть божевільні теревені про окремішню Україну, а Україна може існувати лише як радянська держава в союзі радянських республік".

Ось і вся ментальність Антона Хижняка, який не уявляє собі, як то можна без уповноваження старшого брата говорити, і переконує себе й інших, що Україна не може існувати без опіки „старшого брата".

Останній з'їзд совєтських письменників у Москві — ще один доказ, що українські письменники в Совєтському Союзі у приниженні, що Москва винищує всі творчі прояви української літератури, а лише для пропаганди утримує, мов штучний витвір, підмінку літератури українською мовою, підготовляючи і для цієї української лише з мови літератури остаточний удар плянованою підступною русифікацією.

Т.

Євген Онацький

ЧЕРВОНІ ГОТУЮТЬСЯ...

Вітольо, міністер внутрішніх справ Арґентини, скликав 1-го червня пресову конференцію, де відчитав два документи, з яких ясно випливає, що комуністи і пероністи змовилися витворити в Арґентині хаос. Ціль того хаосу — викликати повстання народних мас і опанувати владу. Щодо влади, то, як видно з документів, до остаточного *порозуміння ще не* прийшло, бо кожній з двох сторін хочеться мати більше, а щодо хаосу, то в тій справі ніби панує між ними повна згода. І в тому напрямку, очевидно, робиться дуже багато... Проте, міністер Вітольо запевнив журналістів, а через них і всю країну, що уряд має досить сили, щоб утримати лад, і, знаючи, хто той лад хоче порушувати, зуміє зусилля прихильників хаосу спаралізувати.

Одночасно з цим проголошенням уряду, буенос-айреський часопис „Корреo де ля Тарде" видрукував простору статтю *під заголовком* „Червоні готуються", в якій підведено деякі підсумки зусиллям комуністів опанувати Латинську Америку взагалі, а Арґентину зокрема. „Корреo де ля Тарде" — часопис виразно до уряду опозиційний, і саме тому майже одночасне урядове оголошення про „комуністично-пероністичну змову" і вміщення статті „Червоні готуються" має своє значення, бо вони з різних джерел і з різних точок зору ілюструють ту саму проблему — небезпеку від комунізму, який, на думку Москви й Пейпінґу, має вже досить даних, щоб *„визволити" Південну* Америку.

В передовій статті „Корреo де ля Тарде" читаємо, що арґентинці мають дві можливості зруйнувати свою країну: поганим урядом і доброю революцією. „З нашим теперішнім поганим урядом країна йде шляхом найстрашнішого хаосу, з розквітом злочинности і комунізму, переговорів і підкупства, людей нездатних і неморальних... З доброю революцією вся країна залишиться здобиччю ненависти і, після успіху першого моменту, прийдуть порізнення в лоні (нового) уряду, незадоволення, вуличні демонстрації і репресії. І після цього — майже неможливо зберегти владу. Саме тому ми стоїмо за конституційну сталість, як єдину можливість для того, щоб демократія функціонувала. Цей уряд, з усіма його величезними помилками, був обраний у цілком вільних виборах. Якщо нарід помилився в тих виборах, він мусить спокутувати свою помилку, щоб у майбутньому демократично її направити. Обрати поганий уряд і усвідомити свою помилку — це добра наука для початкової демократії..." Це — в передовиці.

Автор статті „Червоні готуються" констатує, що в останніх днях відбувся досить дивний „ісход" комуністичних дипломатів та провідників за залізну заслону. Розпочав його совєтський посол Костилєв, що залишив Буенос Айрес негайно після видалення трьох дипломатів совєтського посольства. За ним виїхав міністер А. Залка, що його вислав був Кремль очолювати мадярську леґацію. З ним поїхала і його дружина — Вєра Лєстова, що вважається „третьою особою" в організаціях совєтського шпигунства в Латинській Америці. Каізр, міністер Чехо-Словацької леґації пішов слідом за двома Залками. І зараз же після того три урядовці совєтського посольства і один дипломат польської леґації закупили квитки в европейській летунській компанії і теж зникли. Тим часом і д-р Віктор Дімітріу, що вважається за особу ч. 1 у совєтському шпигунстві в Південній Америці і був досі міністром румунської леґації в Буенос Айресі, вісім тижнів знаходився в Мехіко. Комуністичні розрухи розпочалися в Мехіко, як тільки там з'явився Дімітріу. Після того, як з Мехіко вигнали двох совєтських дипломатів, Дімітріу виїхав до Венесуелі. Тепер прийшли відомості, що він також поїхав за залізну заслону. Треба думати, що десь там відбувається спеціяльна нарада в справі реорганізації попереднього пляну здобуття Латинської Америки.

Давніший плян опрацював був Уманський, совєтський посол у Мехіко. Після самогубства Уманського, його плян переглянув Вишинський. За останніх 15 років цей плян декілька разів перероблювано, але бастіони комуністичної акції залишаються все ті самі — Буенос Айрес, Монтевідео і Мехіко.

Але, — запитує „Корреo де ля Тарде", — чому саме ці міста?

Та просто тому, що в Буенос Айресі, в Монтевідео і в Мехіко діють совєтські посольства і леґації совєтських сателітів. Ці посольства і леґації — вогнища комуністичної інфільтрації на латинському суходолі. Комуністичні партії і комуністичний потаємний підривний апарат знаходяться під кермою совєтських дипломатів, що перебувають у цих трьох столицях.

Перший етап совєтського пляну — континентальна організація, інфільтрація, підривна діяльність — вже здійснюється. Тим часом відкрито чимало совєтських аґентів у різних латино-американських країнах, і їх підривна діяльність відкрила очі — бодай в деякій мірі — відповідальній владі. Тому Кремлеві необхідно якнайскорше реорганізувати свої сили в Латинській Америці. І саме над цією реорганізацією радяться тепер за залізною заслоною латино-американські експерти. Можливо, що проти країн, з яких вигнано совєтських „дипломатів", застосують репресії. Може відкличуть міністрів і послів, залишаючи посольства і леґації в руках „радників" та „секретарів". Але, як запевняють відповідні кола, ці зміни не матимуть найменшого значення, бо, як це виявилося в Швайцарії, деколи справжній керівник леґації — її шофер або якийсь непомітний урядовець.

Може бути, що нарада передбачає можливість зірвання — в ближчому чи дальшому майбутньому — зносин деяких країн Латинської Америки з країнами совєтського бльоку. До такої можливости слід теж підготуватися. Тому виїхали за залізну заслону, крім „дипломатів", і деякі „комерційні експерти". Так, виїхав із Буенос Айресу Іван Сос, що кермує комерційними справами мадярської леґації. Пробувши кілька днів у Будапешті, він виїхав до Праги. В околицях Праги функціонує вища школа совєтського шпигунства. Але Іван Сос не потребує вже цієї школи: він уже був її учнем і вже довший час використовує набуту в ній науку на практиці. Пробувши два місяці в Празі, Іван Сос повернувся до Буенос Айресу з новими інструкціями. І хіба ж не цікаво для схарактеризування відносин у совєтському світі, що Іван Сос, урядовець мадярської леґації, отримав свої інструкції в Празі?! Зрештою це не має значення: одержав би він їх у Будапешті, вони б не різнилися від тих, що він їх одержав у Празі — вони ж однаково походять з Москви. Іван Сос одержав наказ поширити комерційні зв'язки сателітних країн із Арґентиною та іншими країнами Латинської Америки. Москва шукає кожної нагоди, щоб розбудувати свої комерційні бази в Південній Америці, в яких вона могла б провадити свою комуністичну інфільтрацію. Використовуючи катастрофальну повінь, що навідала Уруґвай, Москва запропонувала йому різних фабрикатів та машин на 120 мільйонів долярів. І можна думати, що Уруґвай прийме цю пропозицію, що дасть можливість соткам совєтських аґентів розвивати свою діяльність навіть у тому випадку, коли б були перервані дипломатичні відносини між СССР і Уруґваєм, звідки вигнано недавно совєтського „дипломата" Сидоренка.

Тим часом економічний мало не катастрофальний стан країн Південної Америки та їх політична несталість, що робить життя мало приємним, дають великі можливості пропаґандистам совєтського „раю". У Параґваї наші українські переселенці, які перейнялись московською пропаґандою, продають за безцін свої хати та поля і їдуть вже навіть не на „родіну", а просто таки в Казахстан. Совєтський консул оплачує всім, хто зголошується, переїзд. І збаламучені люди їдуть. Перекинулась ця нова хвиля й до Арґентини. Маємо відомості, що і в передмістях Буенос Айресу чимало наших людей вибираються працювати на Москву — в Казахстані. Бо тут, мовляв, все одно не життя: не докупишся ні молока, ні м'яса, ні інших продуктів. І життя все дорожчає... Не знають і не вірять люди, що в Казахстані незрівнянно гірше.

Любомир Винар

ОСТАП ГРИЦАЙ *)

(Риски до портрета в п'ятиліття смерти письменника)

Письменник, поет, науковець, літературний критик, публіцист і громадський діяч, а крім того людина кришталевого характеру — великий гуманіст. Оце в головних зарисах портрет Остапа Грицая. Ті, що його знали, завжди підкреслювали його самотність, своєрідний аскетизм — Остап Грицай сам для себе творив атмосферу праці і життя. І хоч ця самотність деяким людям видавалася дивною і незрозумілою, проте це були одиниці, які призвичаїлися в них, вони лише поверховно розгортали книгу життя, а не переживали глибоко суть і цілеспрямованість. І в цьому аспекті слід додати ще одну риску до портрета письменника, як філософа-шукача життьових правд і законів творчих злетів і упадку людини.

І якщо ми сьогодні відзначаємо п'ятиліття, що ділить нас від смерти д-ра О. Грицая — то передусім хотілося б підкреслити його послідовність і прямолінійність у критичних осудах, що через свою непідфальшовану правдивість були несприятливі для багатьох людей, здебільша фальшивих приятелів або закаптурених ворогів. І багато колод знаходив на своєму життьовому шляху письменник, багато терня, що до *болю ранило його* душу. На жаль, це наша сумна дійсність, це вічна проблема одиниці і суспільства, яке не хоче або не вміє оцінити людину-творця. На цьому місці я не збираюсь розглядати ці наші недомагання — я лише хочу пригадати уривок одного з листів до мене, в якому О. Грицай писав: „Знаєте, Дорогий Друже, колись ота людина, — скоріше чи пізніше, якщо в неї є громадська та національна совість, колись ота людина, скажу може у хвилині, коли віють осінні вітри і паде останнє листя, і обрії темніють, і все *темніє: і колишнє змагання*, і праця і зусилля — тоді та людина стає перед суд, перед суд свій власний, своєї душі, і тоді ота душа питає: „Що ти зробив, з чим пішло твоє життя? Що залишив ти для тієї ґенерації, що прийде по тобі?

Знаєте, мій Дорогий Друже, це важливий, це неповторно суворий суд для кожного, хто хотів бути сином свого народу. І от, згадуючи, як то моїх 40 літ пройшло в атмосфері байдужности рідного громадянства, як те все, що я писав, що було покликом моєї найглибшої душі до громадянства, якось губилося в метушні якихсь гасел, що хоч і мали на приміті вільну Україну, проте не були з ніякого боку споріднені з моїми (соціялісти, радикали, Донцов), як не раз, обмірковуючи цілість свого життя і моєї праці, питав себе: та невже мій світогляд високого українського гуманізму, опертого на Христа і християнство, це тільки якась фікція, щось негідне моєї батьківщини України, тієї країни небесної блакиті, золотих ланів і української погоди духа..."

Скільки ж трагічної правди містить у собі цей уривок, писаний в короткому часі перед мандрівкою у вічність душі письменника.

Для нас життя О. Грицая є клясичним прикладом життя еміґранта, який понад 40 років проживав за межами рідного краю й ні на хвилину не зневірювався в своєму післанництві голосити живим словом і пером правду про свою поневолену націю, свій улюблений край хрестів і Божих храмів, з якого він черпав наснагу до життьової боротьби і творчости. Щоб зрозуміти многогранну творчість О. Грицая і її філософсько-ідеологічну основу слід дуже коротко зупинитись на життьовій мандрівці письменника і середовищі, в якому він виховувався.

Як відомо, дитячі й юнацькі роки О. Грицай провів у галицькому священичому середовищі останньої чверти XIX століття. На всій його творчості виразно позначився вплив його матері, пані Олени з Погорецьких — відомої суспільної діячки і письменниці. На превеликий жаль, свого батька, о. Івана, Остап зовсім не пригадував, бо помер він у 1882 році, через рік по народженні Остапа. Опікуном Остапа став його дід, отець канонік Данило — суворий вдачею, але добрячий серцем. Духовий аристократизм і релігійний пієтизм цього середовища відбився в усій пізнішій творчості поета. Другий важливий момент у житті молодого Остапа — це його безпосередній зв'язок з народною стихією галицького села. „Була теж у діда, — пише О. Г., — численна челядь, від якої я наслухався стільки казок, переказів та пісень, що це стало залізним капіталом на все моє життя та незрушимою основою тієї любови до Батьківщини, яка стала мені провідним ідеалом в усій моїй громадській та літературній праці на все життя". І так усна народна творчість стала другим наріжним каменем, на якому О. Грицай будував пізніші концепції своїх творів.

Швидко проминули безжурні юнацькі роки учня дрогобицької народної школи оо. Василіян, гімназиста Академічної Львівської Гімназії і студента філософічного факультету Віденського університету, що його О. Грицай закінчив з відзначенням, здо-

(Закінчення на стор. 3-тій)

*) Ця доповідь була відчитана на сходинах Осередку Праці НТШ в Клівленді 15-го травня 1959 р., що були присвячені пам'яті Остапа Грицая.

Теодор Мацьків

ДВІ ПРОПАМ'ЯТНІ ДАТИ З ІСТОРІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГІМНАЗІЇ У ЛЬВОВІ

(1)

Минулого року сповнилося 80 років від першої (1878-1958) та 20 років від останньої матури (1938-1958) давнього *клясичного типу* в українській державній Академічній Гімназії у Львові.

Хоч із спізненням друкується цей допис, одначе, додержуючись засади „ліпше пізно як ніколи", хотілося б відзначити бодай оцими скромними рядками дві пропам'ятні дати з історії цієї альма матер галицької України. В початках заснування цієї Академічної Гімназії треба дошукуватися перших кроків національного відродження Західньої України, бо довгий час була вона джерелом та осередком духового й літературного життя в Галичині, зберігала культурний доробок попередніх поколінь, приготовляла ідейну та провідну верству наступним ґенераціям.

Коли б так були інакші умовини, коли б вільна була українська земля, то напевно Академічна Гімназія відзначала б у цьому році ювілей першої і останньої матури давнього клясичного типу.

Та не судилося в ювілейному 1958 році абітурієнтам Академічної Гімназії прийти до своєї альма матер, до якої вони ходили щодня протягом восьми років, бо нема вже Академічної Гімназії, — замінено її за совєтським зразком на звичайну десятилітку; нема наших професорів, бо багато з них в часі воєнної завірюхи загинуло або мусіло покидати рідний Львів, щоб десь на чужині знайти захист. Зрештою небагато з тих останніх тридцяти семи абітурієнтів з 1938 р. могло б прийти на з'їзд, бо більшість з них згинули в тюрмах, на війні, пропали безвісти, вмерли природньою смертю, а тільки невелика горстка, переживши страхіття другої світової війни, розбрелася по цілому світі, тільки два чи три залишилося на рідних землях, і то не знати, чи вони ще в живих.

Тож, знайшовши вільну хвилину, шановний читачу, хоч думками перенесімось до нашої альма матер.

Може й змінився вигляд Львова, але все таки ми потрапили б до великого будинку на розі вулиці Льва Сапіги та вулиці Захарієвича, де містилася Академічна Гімназія. Досередини ми зайшли б або головним входом від вулиці Льва Сапіги або побічними від вулиці Захарієвича. Увійшовши, ми побачили б завжди веселе обличчя знаного нам терціяна І. Еліяшевського, і зараз з лівого боку почули б веселий говір пань з Батьківського Гуртка і напівно стрінули б усміхненого проф. Павла Зимака, що здивовано почав би випитувати нас, звідки ми прийшли, запросив би нас заглянути до його руханкової залі, де кожної неділі та свята відбувались екзорти, шкільні концерти, театральні вистави та забави. Ми подякували б йому і пішли на перший поверх до конференційної залі, де напевно застали б нашого улюбленого катехита о. проф. Теофіля Горникевича. Напевно зрадів би, побачивши нас зі своїм невідступним цвікером наш господар кляси, проф. д-р Іван Любомирович. Ми сердечно привіталися б з проф. Йосафатом Назаром, поговорили б із основником Українського Пласту проф. д-ром Олександром Тисовським, з нашим україністом, елеґантно одягненим проф. Мироном Федусевичем. Вийшов би нам назустріч „шляхетний Геньо" — проф. д-р Генрик Бальк, проф. Станислав Кулачковський. У фізичному кабінеті потиснули б ми руки проф. Володимирові Білинському та проф. д-рові інж. Дмитрові Процеву. Опісля обов'язково пішли б до канцелярії шанованого й поважаного директора, проф. Северина Лещія, який радо нас приняв би і, як колись, почав би розпитувати нас про наші успіхи.

Була колись Академічна Гімназія, був там колись добірний учительський збір, що не жалував ні сил, ні здоров'я для виховання української молоді. Кипіло там колись веселе, безжурне життя української молоді. Осталися спомини, залишилась історія...

Альма матер

Академічна гімназія, приготовляючи своїх учнів до студій у високих школах, давала загальну освіту з усіх предметів, бувши, одначе, середньою школою давнього клясичного типу, де головний натиск кладено на гуманістичні предмети, зокрема на латинську та грецьку мови. Академічна Гімназія, як зрештою всі інші українські середні школи, мала свою традицію та історію.

Історію Академічної Гімназії дуже цікаво й широко, спираючись на історичних даних і подіях, описав у своїх знаменитих споминах п. н. „Львів — місто моєї молодости" (Мюнхен, 1956, т. III) мій бувший професор Степан Шах, учень, опісля професор Академічної Гімназії, ще пізніше директор української державної гімназії в Перемишлі, а тепер професор клясичної філології у німецькій гімназії в Ляндсберґу, Баварія.

Назву та початки Академічної Гімназії, як це подає у своїй книжці проф. Шах, виводиться від єзуїтської колеґії, заснованої в 1661 р., і популярно називаної львівською „академією". До цієї академії приймали отці єзуїти не тільки римо- та греко-католиків, але навіть і синів православної шляхти, з яких виходили не лише перевертні, але й знані патріоти, як, наприклад, перший львівський митрополит Антін Ангелович. Свою педагогічну діяльність оо. єзуїти проводили в цій колеґії до 1773 р. В тому році, під впливом деяких европейських урядів, Папа Климент XIV (1769-1774) своїм „бреве" („Домінус ак Редемптор костер") розв'язав чин оо. єзуїтів. В часі найгарячіших т. зв. „Йосифинських" реформ (1772), силою папського розпорядження та державного закону, розв'язано і львівську колеґію оо. єзуїтів, а натомість засновано на австрійський лад в 1774 р. „академію", яка складалася з 6-клясової гімназії та дворічного ліцею, підпорядкованого львівському університетові (заснований 21 жовтня 1784 р.). У цій зреформованій гімназії замість латинської впроваджено німецьку мову.

Польська шляхта в Галичині рішила збойкотувати нову гімназію, не посилати до неї в науку своїх синів з двох причин: 1. щоб висловити в такий спосіб протест проти знесення чину оо. єзуїтів та їх колеґії і 2. щоб запротестувати проти введення німецької мови. Однак, значення та вагу нової гімназії відразу оцінили українські Владики. Так, львівський єпископ Петро Білянський і перемиський єпископ Максим Рилло видали розпорядження духовенству посилати своїх синів, що мали намір стати священиками, до тих нових середніх шкіл, які створила австрійська влада на місце єзуїтських колеґій у Львові та Перемишлі, загрожуючи, що не будуть висвячувати кандидатів на священичий стан з „домашньою" освітою, як то досі практикувалося. Хоч не радо, священики стали посилати своїх синів до нової гімназії, так, що в перших початках учнями були переважно українці. З часом польське міщанство, а опісля й шляхта стали посилати своїх синів до нової гімназії.

ОСТАП ГРИЦАЙ *)

(Закінчення зі стор. 2)

бувши академічний ступінь доктора філософії.

Любов до красного письменства і лідературної критики, яка переслідувала О. Грицая в гімназійних роках, поглибилася у Віденському університеті. Перфектне знання німецької, французької, італійської ,латинської і грецької мов дало змогу Остапові безпосередньо запізнатися з світовою літературою. Завдяки знанню цих мов, за відносно короткий час О. Грицай став одним із найкращих українських знавців західньоевропейської літератури.

Після першої світової війни О. Грицай переїжджає назад до Відня, де залишається аж до 1945 року. Останній етап його життьової мандрівки — це Німеччина; Карльсфельд, Берхтесгаден, Фельдафінг, Прін і Мюнхен. Сьомого травня 1954 року Остап Грицай закрив свої очі на вічний супочинок. Оце в короткому біографічна канва письменника, який до останніх днів свого життя не випускав із своїх творчих рук письменницького пера.

Різноманітна торчість О. Грицая вимагає окремої глибинної студії. На літературному полі він проявив себе, як автор оповідань, поезій, драм, повістей і легенд, науці — як літературний критик, глибокий знавець української і світової літератур, в ділянці журналістики — як автор талановито написаних есеїв, статтей, критичних заміток. Окреме місце займає О. Грицай як перекладач з української мови на німецьку, і навпаки. Одначе, найсильніше проявив себе письменник як літературний критик, праці якого ще довго задержать свою питому вагу.

У ділянці прози О. Грицай був творцем своєрідного оповідання з ідеологічно-філософічною проблематикою. Ці оповідання побудовані на екзотично-історичному тлі й в'яжуться з ідеями вселюдського значення. З цього циклу: „Казка про невольника", „Про султана та його жінку", „Видіння Шегерезади", „Агзара, принцеса Сходу" та ін. Ці твори плянував письменник видати окремою збіркою п. з. „Обличчя Сфінкса".

Глибина філософічних рефлексій автора заслуговує на увагу людей, які застановляються над принциповими питаннями нашого буття.

Відомо, що другим улюбленим жанром письменника були легенди з релігійно-національною тематикою, що їх письменник містив у „Християнському Голосі", „Українському Слові" і інших часописах. З цим циклем ідеологічно пов'язані твори, друковані в „Українському Прапорі" (1918-1920), „Розбудові Нації", „Українському Скитальці". Третя група оповідань О. Грицая відноситься до жіночої проблематики. Про цю групу він згадував у своєму Щоденнику так: „В останньому часі у мене утворилася зовсім нова група оповідань, а саме „оповідання про жінок". Вона зв'язується подекуди з картинами, куди входять риси демонічного характеру, бо саме в жінці, значить у її духовості, я добачую стихію демонізму. Та взагалі еротична любов та психічне відношення обидвох полів це для мене здебільшого питання демонічного в природі людини, здетермінованого згори відношенням психічної енергії в індивідуальності даних партнерів". До цього циклу належать недруковані твори: „Блакитна Мадонна", „Суджена небес", „Перша любов" і незакінчене оповідання „Ляля".

На Фестивалі у столиці стейту Мишиґен

Цього року, 9-го травня, відбувся п'ятнадцятий, з черги, Міжнародний Фестиваль студентської молоді Університету стейту Мишиґен. Це вже традиційні Фестивалі для Універсетету стейтової столиці. Українці беруть участь у них, і також це стало традицією і для українців.

Для участи в Фестивалі з Дітройту виїздило дві молодечі групи: дівочий Ансамбль Бандуристок під мистецьким керівництвом заслуженого мистця-бандуриста Петра Потапенка і танцювальна група під проводом панни Іванни Драгінди.

Ансамбль Бандуристок ось тільки не так давно почав практикувати концертові виступи, а танцювальна група, по кількох місяцях приготування, мабуть, вперше виступила перед широкою авдиторією.

До участи в Фестивалі наших молодих мистців запросило Українське Товариство Культури при Університеті. Студентів українців при цьому Університеті мало, тому Товариство має відмінний від суто-студентської репрезентації характер. До нього входять і особи з-поміж професорів, прихильники української культури, та українці, не пов'язані безпосередньо з університетом. Очолює Товариство студент Зиновій Мельник.

На невеликій групі (16 членів) і спочиває обов'язок репрезентувати українську культуру при Університеті стейтової столиці. Товариство запросило нашу молодь з Дітройту до участи в Фестивалі.

В Університеті в Ленсінгу студіює молодь буквально з усього світу. Заступлена тут молодь з Нової Зеляндії Австралії, Індії, Вест Індії, В'єтнаму, Китаю. Тут студіює молодь з Країн Центральної й Середньої Азії, з Европи, з країн Близького Сходу, з Африки, Канади, Південної Америки.

Університет в Ленсінгу робить враження столиці молоді всього світу. Тим більше — це видно було в день Фестивалю, в якому прийняло участь 30 національних груп, а тому числі й українці, здобуваючи місце серед перших і ліпших.

Враження про столицю молоді світу на Фестивалі може найповніше творилося на виставці, яку уряджується щорічно за програмою Фестивалю. Кожна національна група студіюючої молоді, що брала участь у виставці, мала окреме місце.

Виставка мала національний характер не лише в способі її уряджения. Виставлені експонати добрані були в такій мірі, щоб найповніше репрезентували національну культуру свого народу. Власне — національну культуру, а не вузько народньо-фолкльорну. Ці поняття очевидні й не підлягають оспорюванню. Зрозуміло, що далеко не всі національні групи могли взяти участь у виставці. Переважали тут політично молоді народи з старою давньою національною культурою. Глядачі мали нагоду захоплюватись і милуватись зразками різьби і виробів з дерева, кости, каменю, бронзи, золота таких народів як Корея, Китай, Індія, Іран, народів арабських країн, країн Африки.

При цій нагоді приходить на думку очевидна проста істина того, що національна особливість кожного народу, — це та вічна вітальна сила, що постійно відроджує його, сповнює його наснагою до того будуючого, творчого зростання.

Експонати національної культури і молодих і давніх народів мали на виставці свою властиву мову, далеку від „екзотики", яку звикли бачити „старші й великі" народи в культурі народів „менших і малих". Ця мова була виразного політичного змісту, підкреслювала, що підлеглі й поневолені нації стають на шлях визволення і визволяються, щоб вільно творити своє державне життя і розвивати, творити свою власну велику культуру поруч з іншими націями світу. Поняття культури набирає тут широкого сенсу — на творення культурних надбань і вартостей немає монополії й виключености!

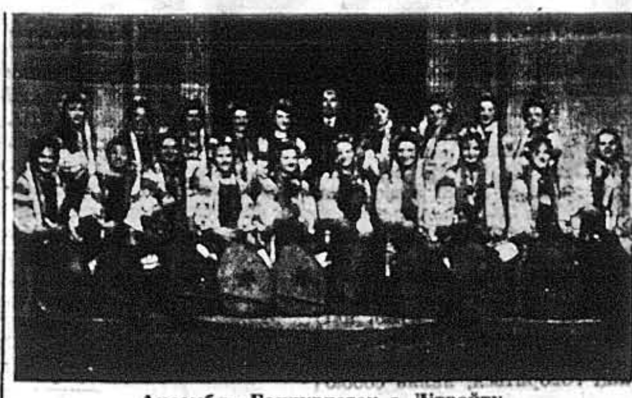
Коли ми, говорячи про Університет в Ленсінгу, називаємо його столицею молоді всього світу, то цим хочемо висловити те поняття глибокого духового й політичного змісту, функцію якого сповняв Міжнародний Фестиваль. Може найістотніше це поняття висловлювало гасло, під яким він відбувався — гасло про братерство людей і суверенність націй. Це гасло написала на програмі Фестивалю молодь цілого світу, щоб висловити й задемонструвати тут свої духові й політичні прагнення!

Українськ виставка ефективно доповнювала загальний духово-політичний сенс Фестивалю — визвольних прагнень підлеглих і поневолених націй, доповнювала його конкретним змістом визвольних прагнень української нації — поневоленої російським комуністичним імперіялізмом! Безперечно, про нашу виставку можна б було писати багато, але ні обсяги, ні завдання цього репортажу не дозволяють на це.

Розташована українська виставка була на вигідному місці, сказати б в усіх на дорозі, бо містилась між входом до виставки й виходом, а займала один з найбільших „павільйонів".

На загальному тлі всієї виставки з масою експонатів шовку й бронзи, на тлі кольориту, притаманного цим матеріялам, українська виставка вирізнялась особливим контрастом живих яскравих кольорів жіночої національної нашої ноші ,вишивки, неповторної різьби на дереві, розпису писанок.

Може в найбільшій кількості наша виставка привертала увагу відвідувачів, які зупинялись помилуватись чудовими витворами народнього національного мистецтва і тим загальним барвистим кольоритом цілого комплексу гарно розташованих щедрих експонатів, що так повно від'ображували естетичні смаки й творчу обдарованість української душі.

Ансамбль Бандуристок з Дітройту

Мистецькі виступи на Фестивалі мали денну й вечірню частину та тривали до пізньої ночі. Виступало тридцять національних груп. Деякі національні групи народів Південної Америки та народів Об'єднаної Арабської Республіки виступали спільно. Кожна група мала одну-дві точки. В репертуарі переважали сольові й групові танці та співи.

Виступ українців репрезентував дівочий Ансамбль Бандуристок осередку СУМА ім. Орлика під мистецьким проводом П. Потапенка. Ансамбль відспівав три пісні, одну на слова Шевченка — вступ до поеми „На вічну пам'ять Котляревському'. Танцюристи виконали танець „Гуцулка". І співаки-бандуристки наші і танцюристи прибули на Фестиваль з Дітройті. Свій приїзд вони виправдали повністю. В Ленсінгу уже пам'ятають українців з їх попередніх виступів, українців чекали на Фестивалі. Виступ припав десь на десяту годину вечора. Величезна заля на кілька тисяч глядачів у партері була виповнена повністю, публіка займала місця на бальконах. Це була переважно студіююча молодь і молодь взагалі та гості й населення з міста й околиць.

Українці здобули успіх. Уже чисельний склад Ансамблю, що репрезентувався як солідна мистецька одиниця, заімпонував публіці. Коли завіса відслонилась, публіка привітала наших молодих мистців щирими оплесками. Чудові барвисті національні строї дівчат, що доповнювались таким незвичним компонентом як бандури в співаків у першім ряду, робили гарне враження.

Треба мати на увазі, що на таких імпрезах як Фестиваль кожна деталь, усе, що бачить око глядача, служать мистецькому успіхові, творить його. Треба дбати, щоб ансамбль на сцені не стушовувався до загального тла, не ставав затісно. Щоб кожна постать, кожний стрій вільно виявляв чар своєї краси, промовляв за себе кожною деталею. При виступі Ансамблю наших молодих бандуристок це особливо відчувалось. Фоторепортери нахлинули перед сцену. Заблискали маґнісві спалахи, запрацювали фільмові камери.

Лагідно, з чуттям міри тону, співав молодечий дівочий хор під акомпаніямент бандур. Виступ відбувався без диригента, і це справляло враженвня. На залі тиша. Так і здавалося, що в ту мить кожний присутній каже собі — так ось яка вона — Україна! Барвиста й співуча, багата й могутня, вільнолюбна й чарівна!

Науковці розходяться в своїх поглядах на життя на Марсі

Ню Йорк. — В лікарському каледжі ім. Алберта Айнштайна в Бронксі, Н. Й., відбулася наукова конференція, в якій брали участь визначні науковці, — фізики, хеміки й біологи, — які висловлювали свої погляди про життя на Землі та про можливість життя на інших плянетах. Професор Корнельського університету д-р Філіп Моррісон твердив, що початки життя на Землі можна класти аж до гідроґенних молочних шляхів. На його думку Юпітер, Марс і Венера „могли б мати на собі щось подібне до життя". Він передбачав, що за 4 до 8 років вдасться вислати на Марс інструменти. Професор зоології і власник нагороди Нобеля в Індіянському університеті д-р Герман Дж. Мюллер казав, що тільки Марс є тією плянетою в соняшній системі, на якій існують „наполовину можливі умови для виникнення життя". На його думку, людина зможе дістатися на Марс аж за 25 й 50 років, якщо не буде до того часу водневої війни. Проф. Гарвардського університету, біолог, д-р Джордж Волд твердив, що, на його думку, не могло життя виникнути „само з себе", і тому він не вірить, щоб людина штучно могла творити життя

УНСоюз на Українську Репрезентацію у Світовому Скавтському Джемборе

Як відомо уже з заклику Головної Пластової Булави та повідомлень і статтей у „Свободі" і в інших українських часописах, український Пласт одержав офіційне запрошення взяти участь в Десятому Світовому Джемборе Скавтів, що відбудеться в липні 1959 року на Філіппінах. Український Пласт репрезентуватимуть на цьому Джемборе українські пластуни з Австралії, які закінчили вже підготову до цієї участи й у відповідний час виїдуть на Філіппіни. Для належного здійснення заплянованої участи Крайова Пластова Старшина в Австралії провела спеціяльну грошову збірку і таку ж збірку проводять з доручення Головної Пластової Булави також Крайові Пластові Старшини ЗДА і Канади.

Ідучи за закликом Головної Булави Головний Уряд Українського Народного Союзу признав на своїх річних нарадах наприкінці травня ц. р. дотацію 100 долярів на цілі української репрезентації у Світовому Джемборе Скавтів і крім того члени Головної Екзекутиви й урядовці канцелярії УНСоюзу і редакції, адміністрації та друкарні „Свободи" зібрали на згадану ціль 65 долярів.

Збірка на українську репрезентацію у Світов. Скавтському Джемборе відбувається по всіх українських осередках ЗДА. Зібрані гроші й окремі пожертви треба надсилати на адресу господарського референта Г. Пл. Булави Івана Скочиляса: 202 E. 6th Street, New York, N. Y.

✠

Товаришам-священикам і всім Знайомим передаю, одержану болючу вістку з Краю, що

о. Роман Тичинський

народж. 1912 р.

помер на засланню на роботах.

Роман ЗАВИЦЬКИЙ

В 40-річчя ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ,

розстріляних без суду польським військом

в днях 8, 9 і 10-го червня 1919 р.

сл. п. заслужених українських громадян:

РАДН. ДВОРУ

інж. Михайла Мартинця,

державного секретаря земельних справ ЗОУНР в Станиславові;

д-ра Всеволода Ріпецького,

повітового комісаря ЗОУНР в Турці н/Стриєм;

проф. Івана Сілецького,

професора учительського семінара в Самборі;

д-ра Василя Падоха,

кандидата адвокатури в Самборі;

студ. мед. Степана Сілецького,

студента львівського університету,

буде відправлена

ПАНАХИДА

в ЧЕТВЕР, 11-го ЧЕРВНЯ 1959 р.

о год. 8:00 вечером

в ЦЕРКВІ СВ. ЮРІЯ

при 7-ій вул. — в НЮ ЙОРКУ,

про що повідомляють Рідних, Знайомих і усе Українське Громадянство

РОДИНИ РОЗСТРІЛЯНИХ

УПРАВА НАУКОВОГО Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА у ЗДА

— складає —

ВШ. п. д-рові М. Гнатчукові

лікареві з Петерсбурґу, Миш., щиру подяку за дар в сумі 100 долярів на цілі НТШ, в тім 50 долярів, як неприйнятий гонорар від п. ПЕТРА ШАЄНКА з Дітройту.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З НОВИХ ВИДАНЬ

Книжка Д. Гуменної про українців в Альберті

Докія Гуменна. Вічні вогні Алберти. — Едмонтон, Алберта 1959. Ст. 183. Обкладинка Вадима Доброліта.

Алберта — одна з чотирьох провінцій Канади, де живуть українці. Економіка провінції базується на хліборобстві і видобуванні нафти. Коло нафтового промислу є великий попит на робочі руки, а це веде до раптового зросту населення. Міста ростуть неймовірними темпами. Свої описи письменниця ілюструє числами і читач у белетристичній формі дістає цікаві відомості.

На тлі хліборобського життя і казкового технічного розвитку авторка малює життя українців. Як на репортаж, то це їй вдається. Оповідання її, як то вже прикметне цій письменниці, роїться питаннями. Часом питання повисає в повітрі, жде відповіді.

Житєвий рівень албертійців матеріяльно дуже високий, поділ, і навіть ворожнеча існує на релігійнім, а також політичному відтинках життя. Існує проблема „батьки і діти" — духовий розрив між поколінням, ще зв'язаним з українством і новим, яке вже не має ні сантименту ні розуміння проблем батьків. Нелюдськими зусиллями виривали діди від пралісу ту землю. Очистили плодючі верстви під якими лежали, тоді ще невідомі, підземні скарби. Тепер б'ють фонтани нафти і Алберта сталася країною казкового добробуту. Урожай пожинають нащадки без напруги, без жертв. Рівень життя йде все вгору. Легко і радісно живеться молодому поколінню. Шляхи до науки відкриті, а з ними і до праці і добробуту. А проте батьки журяться, вони знають, що не завжди мусить бути так добре. А друга журба дошкульніша, діти не хотять нічого знати про минулість батьків, не хотять знати рідної мови. Вони вже одномовні, отже реґрес. І це дійсний потяг відірватись від минулого, статись безбатьченками.

Починати від себе є необхідно тим, що не знають свого роду племени, а тих, що мають предків — це смішне жалісне намагання, коли взяти на увагу, що в минулому нема нічого поганого, а є добре. Є героїчний подвиг дідів, подвиг праці, боротьби і перемоги. Признатися до таких предків честь. Треба пустити дідів до пишної хати і посадити на покуті. Це основна ідея книжки Докії Гуменної. Шляхетна ідея. Хто прочитає книжку із тих, що до них апелює письменниця? І чи промовить вона їм до душі, серця і розуму? Не буде їх багато, але є десь душі, які відчують і задумаються.

Покоління, про яке в книжці говориться, являє собою суспільну групу зі всіма прикметами відірвання від традицій. Член тієї групи духово висить в повітрі. Прив'язавши себе до сьогоднішнього дня, хоче починати від себе, хоч інші національні групи тримаються засади тяглости. Роди колоністів закладають родовідні книги і на початку їх не стоять аристократи а в більшості колоністи хлібороби, які і є основою сили колонії. Без такої основи не виросте промисловість, торгівля і все те, що сьогодні робить життя в Алберті приємним. Працював на те буковинський і галицький хлібороб. А вдячність нащадків — це відмежуватися, забути.

Авторка книжки вірить, що все те минеться, і почнуть визбирувати розгублене. Книжка Гуменної нагадує, що треба поспішати, щоб не запали в темряву пісні, звичаї, вся епопея шукання землі, всі жертви і повиги людей в „овечих кожухах". Героїчна їх праця і постава до життя, а смерть — клясична, достойна смерть хліборобів, які спокійно лягли спочити в землю з туги, за якою залишили Рідний Край.

Коли читаємо книжку Гуменної, згадується нам покійний соціолог Ольгерд Бочковський. Після прогри війни із червоними він еміґрував до Чехії, де працював науково. У 1936 році його, як голову Т-ва Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах (Чехія) вислано до Канади з доповідями, щоб здобути засоби для школи. Подорож тривала чотири і пів місяця. Бочковський відвідав Манітобу, Онтеріо, Саскачеван і Алберту. Тоді не було ще такого добробуту. Доводилось йому і на возі трястися і вгрузати на болотяних польових дорогах а той із наплечником мандрувати від хутора до хутора. Збиралися люди, з захопленням слухали про Україну, зносили свої посильні пожертви, давали на утримання наукових установ, видання книжок.

Вернувся учений з подорожі, окрилений надіями і вірою у майбутнє. Ділячись враженнями з побуту в Канаді Бочковський зробив висновок, опертий на вірі в канадійських українців: переведення магістралі Україна — Канада. Помер учений в 1939 році, і, може і добре, що відійшов з ілюзією. Бо не все пішло так, як він собі уявляв. Основна маса українців поділяється на три групи: ті, що пам'ятають, яких батьків вони діти, та болють долею України і працюють для неї; ті, що не дбають і живуть своїм приземним життям, погрузши в добробуті без мети і сліду; і новіше покоління — ті, що не пам'ятають і нічого не хочуть знати.

Багато сонця, веселе небо, зелень, квіти, а в людських душах туманно, замрячно. Треба ждати покоління, яке захоче і зможе глянути правді у вічі і це воно підніме калину.

О. Животко

Плянують вивчати космічне проміння

Вашинґтон. — Представник Крайової Наукової Фундації повідомляє, що фльота ЗДА і наукова Фундація плянують здійснити сміливий проєкт вивчати енерґію і походження космічних променів, які постійно бомбардують нашу Землю. Для цієї цілі мають збудувати два величезні бальони, яких ще не було, і які будуть виповнені 7,000,000 кубічних стіп газу гелію. Уряд дослідного відділу фльоти має випустити ці бальони в повітря десь в районі Гавайських островів. З бальонів звисатимуть дві алюмінійові гондолі, які везтимуть по 700 фунтів фотографічних матеріялів. Фотографічний фільм має фотографувати ті промені, і пізніше науковці зможуть їх вивчати після викликання знимок. Це вивчення може кинути нове світло на деякі теорії про походження всесвіту.

Науковці твердять, що людина ніколи не зможе дістатися до іншої соняшної системи

Ню Йорк. — Два визначні американські науковці, спеціялісти від космічних просторів, професор Стейтового університету в Айові д-р Джеймс А. ВанАллен та асистент директора Крайової Аеронавтичної Адміністрації д-р Гомер Е. Нювелл, заявляють, що треба закинути ту сміливу думку, якою живуть деякі оптимісти, що людина зможе колись літати зі швидкістю світла (300,000 км на секунду). Ці науковці твердять, що під час такого швидкого лету знищилася б ракета і не дожила б людина, яка в ній летіла б. З цього виходить, що людина ніколи не зможи дістатись до іншої соняшної системи, і не зможе дізнатися, чи існує ще десь життя у всесвіті.

Законопроєкт у справі забарвлювання харчових продуктів

Вашинґтон. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Артур С. Флемінґ повідомив, що вислав до Конґресу новий законопроєкт в справі забарвлювання харчових продуктів, бо треба змінити перестарілий вже теперішній закон, який не є згідний з теперішньою наукою. Флемінґ казав, що автори теперішнього закону були переконані, що деякі барвники з вугляної смоли є нешкідливі для здоров'я людини хоч би їх вживати в найбільшій скількості і впродовж необмеженого часу. Але ця теорія виявилася невірною, бо ті барвники є нешкідливі тільки тоді, коли їх вживати тільки тоді, коли їх вживається тільки у властивій кількості. Новий закон має уповноважити Адміністрацію Харчів і Ліків обмежувати скількість барвників, яких вживається до забарвлювання харчів, ліків і косметики.

АРҐЕНТИНА ВИКИДАЄ ГОЛОВУ БОЛГАРСЬКОЇ МІСІЇ

Буенос Айрес. — Закордонний міністер Діоґенес Табоада особисто повідомив голову болгарської місії міністра Бориса Попова, щоб виїхав із Арґентини, бо він є небажаною особою, яка використовує своє дипломатичне становище на те, щоб висилати відомості за кордон при допомозі засекреченого радія. Від 3-го квітня арґентинські контрольні урядовці слідили таємні передачі з болгарської місії. Попов має в найближчому часі залишити Арґентину.

Сен. Джансон закидає республіканцям саботування праць Конґресу

Балтімор, Мериленд. — Провідник демократичної сенатської більшости сен. Линдон Б. Джансон промовляв на прийнятті в пошану трьох демократичних конґресменів і сказав, що деякі республіканці в Конґресі вже тепер дивляться на вибори в 1960 році і з того погляду працюють в обох палатах Конґресу, саботуючи деякі законопроєкти демократичної більшости. Сенатор Джансон не назвав цих республіканських членів Конґресу ані теж не згадав, які законопроєкти вони саботують, тільки казав, що є „дві теорії для виграння виборів". Одна теорія каже, що для виграння виборів треба виказатися рекордом виконаної праці, а інша теорія гадає, що вистачить виступати проти того всього, що пропонує опозиція, і пізніше за всі невдачі оскаржувати опозицію проти уряду. На думку сен. Джансона цією другою методою послуговуються республіканці, а демократи змагають до того, щоб виказатися перед виборцями якнайбільшим числом ухвалених законопроєктів.

ЖУКОВ ЛОВИТЬ РИБУ І ПИШЕ СПОМИНИ

Москва. — Маршал Ґеорґій Жуков навчився непогано ловити рибу. Крім того — він пише свої спомини. Таке заявив совєтський міністер оборони, маршал Родіон Маліновський на прийнятті в шведському посольстві в Москві. Жуков, якого два роки тому викинули з становища міністра оборони й позбавили членства у верхівці комуністичної партії, перенесений у стан спочинку і має військову старечу пенсію, — завив Маліновський. Доля Жукова окутана тайною, бо він від двох років ніде не показується.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, відбудуться в суботу, 13-го червня 1959 р., в год. 8-ій веч., в домі Сестер під ч. 30 Іст 7-ма вул. Порядок Зборів: перечитання протоколу, звіт фін. секр., Контр. Комісії, перечитання кореспонденції та біжучі справи. Перед Зборами можна вплачувати всі членські вкладки. — І. Малець, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Б-во св. Михаїла, Відд. 142, повідомляє всіх своїх членів, що Піврічні Збори відбудуться в суботу, 13-го червня 1959 р., в год. 8-ій веч., в залі УНДому — 214 Fulton St. Управа Відділу запрошує всіх до участи. — М. Маркович, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во „Подільська Січ", Відд. 8, повідомляє своїх членів, що Місячні вкладки будемо збирати в п'ятницю, 12-го червня 1959 р., в Клюбі при 13 Washingto St., в год. 7-ій веч., бо в неділю 14 червня є наш Пікнік в Hasting, N. Y. Просимо всіх урибути. На другу п'ятницю, 19-го червня 1959 р. будуть Місячні Збори й бірка вкладок, бо 21-го червня виїжджаємо на Концерт в Карнеґі Гол. Вже маємо чеки-дивіденди. — Управа.

ЙОНҐСТАВН, Огайо — Відд. 230 св. І. Хрестителя, повідомляє всіх своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 14-го червня 1959 р., в год. 3-ій по пол., в своїй домівці — 914 Franklin St. Проситься всіх членів прибути на Збори й вирівняти свої залеглостні. — М. Мушинський, гол.; П. Ліщак, секр.

БАЛТИМОРЕ, Мд. — Б-во Пресвятої Тройці, Відд. 320, повідомляє своїх членів, що Мі- лю, 14-го червня 1959 р., в год. сячні Збори відбудутьсу в неді- 1:30 по пол., в Укр. Гор. Клюбі — 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівняти свої залеглості. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

МЕНВІЛ, Н. Дж. — Управа Т-ва ім. Т. Шевчека, Відд. 349, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 14-го червня 1959 р., в год. 2-ій по пол., в домі Ветеранів при вул Washington. Крім звичайного денного порядку, буде багато важливих справ, а головно, участь у святкуванні 65-ліття ювілею УНС. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Єдність", Відд. 163, подає до відома своїм членам, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 14-го червня, 1959 р., в Горож. Клюбі при Френклін вул. в год. 12-ій впол. Проситься членів прибути на призначений час. Довгуючим членам пригадується вирівняти свої вкладки, а реченцем є 21-ий кожного місяця. — М. Курко, предс.; С. Филик, фін. секр.; Д. Мисько, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Т-во ім. „Чорноморська Січ", Відд. 14, подає до відома, що Місячні Збори відбудуться в середу, 17-го червня 1959 р., в год. 7:30 по пол., в Січовім Домі — 508 18 Евеню. Присутність членів конечна, бо є важливі справи до уолагодження, та видача чеків-дивіденд. — М. Васараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

В справі білетів вступу на „Гомін України"

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі інформує, що білети вступу на фестиваль „Гомін України", що відбудеться в неділю, 21-го червня о год. 2-ій пополудні, можна набувати в українських крамницях „Арка", „Еко", „Сурма" та в канцелярії В. Цюпи в Ню Йорку і в Адміністрації „Свободи", як також кожного дня від год. 7 до 9-ої ввечорі в Українському Народному Домі в Ню Йорку в п. Гриця Яремчука. Секретарі Відділів УНС з метрополії, що бажали б закупити ще відповідну кількість білетів для своїх членів, можуть їх одержати від п. Яремчука, як також йому можуть звернути нерозпродані білети.

Успіх українських артистів у Филаделфії

4-го травня 1959 р. в готелі „Барвік" у Филаделфії зібралися представники американського жіночого світу для зустрічі з директором департаменту освіти паном Обеймаєром та іншими високими особами з департаменту. З цієї нагоди улаштовано бенкет, на якому було присутніх коло 600 осіб. На бенкеті були присутні члени дипломатичних місій Індії, Пакістану, Сіяму, Ізраїля й інші.

Для мистецької частини бенкету запрошено еспанський спектакль українця Алекса Бережнього. До мистецької програми були включені пісні в трьох мовах у виконанні пані Наталії Симон-Андрусевої та кращі номери еспанських і флямандських танків. Концерт пройшов з великим успіхом. За густими оплесками тяжко було артистам закінчувати свої номери. Приємно звучав голос відомої української співачки Наталії Симон - Андрусевої. Особливо гарно була виконана й мистецько оформлена еспанська пісня „Валенсія" під акомпаньямент на піяно і в супроводі танцюристів. Групові танки, а особливо сольовий танок „Компарсіто", за який Алекс зайняв перше місце на конкурсі в Мадриді серед визначних танцюристів Еспанії, викликав бурю оплесків, за якими було тяжко закінчити танок. На бенкеті нашим артистам вдалося показати своє мистецтво в повному розумінні цього слова. Виступ на бенкеті дав можливість нашим артистам нав'язати безпосередній зв'язок з представниками американського культурного світу. Оплески, ґратуляції, відгуки в пресі були оцінкою їх виступів.

Микола Дніпровий

● **Населення Бурґфальдену і Пфеффінґену**, двох сіл у Швабії, в Західній Німеччині, офіційно запросило державного секретаря ЗДА Кристіяна Гертера відвідати ці села, як батьківщину його прадідів. У тих селах є коло 200 Гертерів, і їх мешканці твердять, що перші Гертери, предки теперішнього державного секретаря появились там 700 років тому. Кристіян Гертер і його дружина, ввічливо подякували за ці запросини, але заявили, що „брак часу" внеможливить їм таку подорож.

Посмертна згадка

Павло ВОЙТОВИЧ, член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 23-го травня 1959 р., у віці 75 років. Покійний походив із села Острів, пов. Сокаль, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Теклю й двоюрідного брата Иосифа в Канаді. Похорон відбувся 26 травня 1959 р., при участи Родини, Членів Б-ва і Знайомих, з пох. заведення до церкви св. Арх. Михаїла в Дірбори, Миш., а опісля на цвинтар Holy Cross. — В. Й. П.!

П. Федик

Михаїл СОКІЛ, — довголітній член Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Сиґі, Н. Дж., помер 20-го травня 1959 р., на 71-му році життя. Покійний походив зі с. Бахів, пов. Перемишль, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1927 р. Покійний полишив 3-ох синів, 1 доньку, 4 внуків і 1 правнука. Похорон відбувся з пох. заведення до укр. кат. церкви св. ап. Петра й Павла, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery в North Arlington, N. J. — В. Й. П.!

П. Костик, секр.

ТАРЗАН, ч. 4272. Переможений чисельністю.

Тубілець засміявся, жертий думками пожадливости і помсти. — Пане, вважайте, що праця зроблена!

Тим часом танцюристка, якій Тарзан допоміг, шепнула йому. — Бережіться, пане, ви в небезпеці!

Тарзан обернувся і побачив як юрба, яка йому загрожувала, зближалася да нього...

А в арці була постать із насмішливим обличчям його ворога Сема!